

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

8

Τῇ δεκάτῃ τρίτῃ τοῦ παρόντος μηνὸς ἔλαβον προσκυνητῶς τὸ πανιέρόν σας γράμμα ἀπὸ Ἄρτης διὰ χειρὸς τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἀδελφοῦ ἁγίου Ρογῶν· ἔθαύμασα διὰ τὴν τόσῃν βραδύτητα. διότι ἐγὼ καθ' ὃν καιρὸν ἦλθεν ὁ ἐξαδελφός μου ἅγιος Ρογῶν εἰς Ἄρταν ἐδὼ εἰς Ἰωάννινα ἤμην. ἀνέμεινα καὶ ἡμέρας ἱκανάς, ὡς δὲ οὐκ ἔλαβον τίποτες εὐγῆκα ἔξω εἰς τὰ χωρία. ὕστερον μετὰ εἴκοσι πέντε ἡμέρας ἐπέμφθη τὸ σεβάσιμόν σας· καὶ λοιπὸν διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, δεσπότη μου, μετὸ νὰ ἐβεβαιώθην πλέον ἀπὸ τε τῆς ἱερᾶς σας πυκτίδος καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τοῦ ἁγίου ἐξαδέλφου μου, σκεψάμενος καθ' ἑαυτὸν καὶ μάλιστα ἐρηρυσμένος ὢν τῇ ἄκρῃ πρὸς ἐμὲ καλοκἀγαθίᾳ τῆς θεοτάτης σας ψυχῆς, ἰδοὺ ὁποῦ ἀπεφάσισα νὰ κινήσω καὶ ἄρχησα, δεσπότη μου, νὰ ἐτοιμάζωμαι. πλην ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ σᾶς στείλω καὶ μετὰ πεζοδρόμον τὴν εἶδησιν, πῶς ἰδοὺ ὁποῦ κινῶ, καὶ μετὸ νὰ ἀπεφάσισα νὰ στείλω ἔστειλα πεζοδρόμον εἰς Ἄρταν νὰ δώσω τὴν εἶδησιν καὶ τῷ ἀγαπητῷ μοι ἀδελφῷ. καὶ ταύτην τὴν ὥραν ἦλθεν ὁ πεζοδρόμος μετὰ τὰ γράμματα τοῦ ἀδελφοῦ. καὶ ἰδοὺ ὁποῦ τὰ στέλλω εἰς τὰς πανιέρους σας χεῖρας. ἐγὼ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπὸ τὸν πεζοδρόμον κινῶ ἐξάπαντος καὶ ἡ πανιέρός σας εὐχὴ νὰ με εὐδοώσῃ ὅτι εἶμαι καὶ ὀλίγον ἀσθενής. καὶ καλῶς νὰ σᾶς εὐρῶ Δεσπότη μου. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς· αἱ δὲ πανιέροι ὑμῶν εὐχαὶ εἶησαν μετ' ἐμοῦ.

αφκβ' Νοεμβρίου ιθ'

ὁ ἐλάχιστός σας δοῦλος

† ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Υ. Γ. Διὰ τὰ 150 φλωρία βενέτικα τοῦ τυπωθησομένου βιβλίου ἔγινα ἐγὼ ἐγγυητὴς καὶ ὑποσχόμενος διὰ γράμματος ἐμμοαρτύρου πῶς ὅταν λάβητε 120 βιβλία νὰ μετρῶ τὰ 150 φλωρία. Τὴν ἀφιερωτικὴν ἐπιστολὴν θέλω τὴν φέρει ἐγώ.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 113.

«Θεολογία» Τόμος ΙΔ'

9

Χθὲς ἀπὸ Ἄρτης διὰ χειρὸς τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἀδελφοῦ ἁγίου Ρογῶν ἔλαβον τὸ σεβάσιμόν σας γράμμα· ἠδ'χαρίστησα τῷ Θεῷ ὅπου ὑγιαίνετε. ἔγνω, Δεσπότη μου, κοὶ τὰ ὅσα μοι σημειοῖτε· πλὴν ἤλθον εἰς ἀπορίαν, διότι τὸ νὰ ζητῆτε ἢ ὑμετέρα τελειότης τὴν τῆς γνώμης μου φανέρωσιν, καὶ μὲ τί τρόπον θέλω νὰ γραφῆ ἢ τοῦ πατριάρχου ἐπιστολή, εἶναι ἀπορίας ἄξιον εἰς ἐμέ. Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν τότε καταβληθέντων θεμελιῶν τῆς ὑποθέσεως ἐρρήθησαν ὅλα τὰ ἀναγκαίως δι' ἀσφάλειαν ἀποτελεσθησόμενα, ἐφρευρεθέντα καὶ γνωμοδοτηθέντα ἀπὸ τὴν ἀγγινουστάτην καὶ τελειοτάτην σας ψυχὴν, εἰς τὰ ὅποια ἤμην καὶ εἶμαι συναινῶν. καὶ λοιπὸν τί ἤμπορεῖ τώρα ἓνας ἀτελής νοῦς νὰ γεννήσῃ καὶ νὰ εἰπῆ ἄλλο τι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ τότε; τόσον μόνον τολμῶ καὶ λέγω, Δεσπότη μου, ὅτι ἀνίσως καὶ γίνῃ τελεία ἀπόφασις τῆς εἰς τὰ αὐτόθι ἀφίξώς μου, νὰ γένῃ, δι' ἀγάπην Χριστοῦ, μὲ τελείαν καὶ ἀμετάπτωτον ἀσφάλειαν, διὰ νὰ μὴ πάθω τὸ τοῦ Αἰσωπείου κυνός. καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον νὰ γίνῃ ἢ κυβέρνησις μου, ὅπου νὰ ἤμπορῶ εἰς τὴν μετὰ ταῦτα μου ζωὴν, ἂν ζήσω, ἔχοντας ἱκανὴν τὴν ἄνεσιν, νὰ φαίνομαι καὶ εὐχάριστος εἰς τοὺς εὐεργέτας μου· δὲν ἤξείρω ἄλλο τί νὰ εἰπῶ. Ἐμένα ἐρωτᾶτε, Δεσπότη; ἀνίσως καὶ δὲν εὐχαριστῆσθε εἰς ἐκεῖνα ὅπου εὐρίσκει ἢ σύνεσις σας, εἶναι δυνατὸν καὶ ἡ φρόνησις τοῦ Δεσπότη ἁγίου Ἡρακλείας νὰ συνεισφέρῃ τὸν ἔρανον. λέγω διὰ τὸν ἅγιον Ἡρακλείας ἐπειδὴ καὶ ἔγραψέ μοι πῶς τοῦ ἐφανερῶσατε τὸν σκοπὸν σας. Εἰς κάποιον τρόπον μὲ κεντᾶτε πῶς νὰ ἔγραψα καὶ ἄλλοις περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως καὶ καρτερῶ τὰς ἀποκρίσεις τους. μαρτύρομαι τὸν ἀληθινὸν Θεόν, Δεσπότη, ὅτι πλὴν τοῦ ἁγίου Ἡρακλείας πέρυσιν ὅταν ἦτον εἰς Ραιδεστόν, δὲν ἔγραψα περὶ τούτου ὀλοτελῶς εἰς κανένα, οὔτε καμμίαν ἀπόκρισιν τῆς γνώμης του ἀκαρτεροῦσα ἀπὸ τινα. εἰ δὲ καὶ ὠμίλησάν τινες αὐτόθι περὶ τούτου, ἀπὸ τῆς αὐτόθι φήμης βεβαιωθέντες ὠμίλησαν, οὐ παρ' ἐμοῦ· μὲ τὸν πρωτεξάδελφόν μου ἅγιον Ρογῶν ὅταν ἐπανέκαμψεν ἀπὸ Μοσχολουρίου ὠμίλησαμεν τὰ εἰκότα. Ἡ θεοφιλία του ἐτοιμάζεται τώρα διὰ τὰ αὐτόθι. ἴσως μὲ τοὺς Ἑλεαωνίτας κινᾷ. ἐγὼ τώρα εἶμαι εἰς τὸν κυκεῶνα τῶν κακῶν. οἱ μπότηδες μου οἱ πολύχρονοι ἔκαμαν σεφέρια εἰς Κόνιτζαν. τώρα εἶναι ἐδῶ εἰς μεγάλας κρίσεις εἰς τὸν ἡγεμόνα. ἐβλήθη ὁ εἰς ὁ προεστώτερος εἰς τὸν γουλᾶν. εἰς τὴν Κόνιτζαν ἀράδα εἶναι ἀσκέρια. ἐγὼ τώρα εἶμαι εἰς ἀμηχανίαν, ἐπειδὴ καὶ εἶνε ὁ καιρὸς τῆς συναξέως

μου. δὲν ἤξεύρω τί νὰ κάμω. νὰ μὴν ὑπάγω, καὶ πῶς εἶναι δυνατόν; ὁποῦ δὲν συνάζω τίποτε; νὰ ὑπάγω; καὶ εἶνε κίνδυνος αὐτῆς τῆς ζωῆς. ἀπεφάσισα μόνον νὰ ὑπάγω εἰς Κόνιτζαν νὰ ἰδῶ τί θέλει γίνεαι εἰς ἐμέ. τὸ ἄλλο μέρος τῆς συνάξεώς μου, ὁποῦ εἶνε εἰς τὰ μέρη ταῦτα γίνεται μετὰ τὸν ἐλευσόμενον Νοέμβριον. Ὁ ἅγιος Λαοίσιος ἀκόμη ἐδῶ εἶναι. ἔστειλαν εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἐπῆραν τὴν ποσότητα τῆς τῶν ὄλων χρόνων συνάξεώς του, ἀγκαλὰ ἔμειναν διὰ λήθην καὶ ἄλλα πολλά, ἔδωσε καὶ ἡ πανιερότης τοῦ ἐδῶ τὸν λογαριασμὸν τοῦ τε χρέους καὶ τῶν ἐξόδων ἰσοπαλῆ μετὰ τὰ συναχθέντα. εἰς συμφωνίαν ὀλοτελῶς δὲν ἔρχονται οὔτε αὐτὸς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ζητοῦσιν, οὔτε αὐτοὶ εἰς ὅσα ἡ πανιερότης του λέγει. καὶ πάλιν ἀναφοραὶ εἰς τὸ τέλος γενήσονται καὶ ἡ ἔκβασις ἀσαφῆς κατὰ τὸ παρόν. Δέομαι νὰ ἔχω πάλιν τὰς πανιέρους σας συλλαβὰς ὀδηγούσας με εἰς τὰ συμφέροντα. Δεσπότη, ὁ κῦρ Ἀθανάσιος Μοσπιωνιώτης ἐδήλωσέ μοι τώρα ὕστερον πῶς πρὸς τὸν Σεπτέμβριον ἔχει νὰ ριφθῆ καὶ ἄλλο κατάστιχον διὰ τὰ κατάλοιπα τῶν τῆς ἐκκλησίας ἐξόδων. καὶ ἂν εἶνε ἔτι διὰ τὸν Θεὸν νὰ μὲ κυβερνήσητε ὅτι εἶμαι ἀφανισμένος φέτος. Εἰς ἓνα κουτάκι στέλλω εἰς τὰς ἱεράς σας χεῖρας δύο τζακμάκια ἀργυρὰ καὶ ἓναν σουγιὰν ἀργυρωμένον. τὸ ἐν τζακμάκιον καὶ ὁ σουγιᾶς εἶναι τῆς πανιερότητός σας. τὸ ἄλλο τζακμάκιον νὰ δώσητε τῷ δεσπότη ἁγίῳ Ἡρακλείας μαζί μετὰ τὴν ἐπιστολήν. Ὁ Νικομηδείας καὶ Νικαίας ἔγραψάν μοι τώρα ἰδίως, μηδὲν ἄλλο μοι φανεροῦντες, ὅτι μήπως ἔχουσι φροντίδα περὶ ἐμοῦ. τοὺς ἀποκρίνομαι τώρα καὶ γὰρ τοιουτοτρόπως, μηδὲν ἄλλο διασαφῶν καὶ πάρετε τὸν κόπον νὰ τοὺς δώσητε τὰς παρούσας ἐπιστολάς. Ταῦτα μὲν προσκυνήτους. αἱ δὲ πανιέροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἶησάν μοι ἀρωγαί τε καὶ ποδηγέτιδες διὰ βίου ἀμήν.

αψκβ Ἰουλίου ιη'

Ὁ ἐλάχιστος καὶ θερμότερος δούλος σας

† δ *Εὐλιᾶς Ἰωαννίνιος*

Καὶ αὐθις δουλοπρεπῶς προσκυνῶ τὴν πανιέρον ὑμῶν κορυφήν. Χθὲς τὸ τυχὺ μὲ ἐξεπίτηδες πεζοδρομὸν ἔγραψα τῇ ἡμετέρῃ σεβασμιότητι δίδοντας τὴν εἶδησιν πῶς τὴν τε πανιέρον ὑμῶν ἐπιστολήν καὶ γράμματα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἁγίου Ρογῶν ἔλαβον, ἐξ ὧν καὶ τὴν ψυ-

χὴν βεβαιωθεὶς καὶ πρὸς τὴν εἰς τὰ αὐτόθι ὁδοιπορίαν παροτρύνεις, ἤτοιμάσθηεν νὰ κινήσω βέβαια. καὶ τώρα πάλιν μὲ τὸ παρὸν μενζήλι ὁποῦ ἔρχεται ταῦτο τοῦτο δηλοποιῶ τῇ θεοτάτῃ σας κορυφῇ, ὅτι ταύτην τὴν ἐβδομάδα κινῶ, Δεσπότη μου, ἐξάπαντος καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τῶν πανιέρων σας εὐχῶν νὰ μὲ ἀξιώσει νὰ σᾶς ἀπολαύσω ὡς ἐφίμαι. Μὲ τὸν πεζοδρομὸν ὁποῦ ἔστειλα εἰς τὸν μισὲ Γεώργην Ἀπελίτον ἐσυντρόφευσα ἐν γράμμα τοῦ ἐξαδέλφου μου ἀγίου Ρογῶν. Ἦλθε καὶ ὁ Λαυριώτης, Δεσπότη μου, καὶ ἐχάρην. εἰς τὸν λόγον του εἶνε σταθερὸς καὶ ἀράδα πάσχει νὰ μοῦ κάμῃ κυβέρνησιν, καθὼς μοι εἶπε, πάσχοντας μήπως καὶ ἠμπορέσει καὶ συκώση τίποτες ἄσπρα. κάμνω καὶ ἄπ' ἄλλοῦ κυβέρνησιν. Πολλὴ ἄργητα ἔγινε ἕως οὗ νὰ λάβω τὰ πανιέρὰ σας γράμματα, ἀμὴ πρὸ πολλοῦ ἤμουν κινημένος. δὲν εἶνε δέκα ἡμέραι ὁποῦ τὰ ἔλαβον. εἰς ὅσα μὲ ἐπροστάξατε νὰ φυλάξω εἶμαι ὑποσχόμενος καὶ θέλω σᾶς κάμει καθαρὰν τὴν ὑπόσχεσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀείποτε οὐ παύσομαι ὑποτασσόμενος σοὶ τῷ ἐμῷ φιλοστοργοτάτῳ πατρὶ καὶ δεσπότη εἰς ὃν ἐγὼ ἄπαξ ἔδωκα τὴν μετὰ Θεὸν κυβέρνησίν μου, καὶ παρ' οὗ μηδενὸς ὧν ἄξιος τοσοῦτων εὐεργεσιῶν τετύχηκα. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανιέροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἴησάν μοι φυλακτήριον διὰ βίου ἀμὴν.

αμφβ' Νοεμβρίου κ'

† δ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Προσκυνητῶς ἀσπάζομαι τὴν πανιέραν σου κορυφῇ. Προχθὲς ἐδεξάμην πανιέρὸν τῆς γράμμα. ἔγνων καὶ αὐθις τὴν ἐφετην μοι ὑγείαν σας καὶ ἐχάρην. Ἐγὼ μετὰ τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα ἔγραψα τῇ πανιερότητί σας ἀποκριθεὶς εἰς τὰ ὅσα με προεγράψατε καὶ προεστείλατε μὲ συντομίαν. διότι ἤξεύρω πῶς δὲν ἀγαπᾶτε τὰ διεξοδικά. τώρα πάλιν δὲν λείπω, τοῦτο μὲν βουλόμενος νὰ σᾶς παρακινῶ διὰ νὰ μοὶ γράφετε, τοῦτο δὲ παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τινὰ λύπην προξενηθεῖσάν μοι ἀπὸ τὴν κακίαν χαιρεκάκων τινων Καρλελιώτων ἀπεσταλμένων ἐντεῦθεν εἰς βασιλεύουσαν δι' ἄλλας ὑποθέσεις, τοῦ τε Στάθη Μαγγίνα δηλαδὴ καὶ Χρίστου Χαβέλου κουμπάρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρώην Ρογῶν, καὶ ἄλλων δύο τριῶν, οἱ ὁποῖοι εἶπον ἐπὶ συνόδου κάποιας ἀνυποστάτους συκοφαντίας, πῶς ἐσκοτώσαμεν ἕνα παπᾶν ἀπὸ δαρμόν, πῶς ἐδείξαμεν ἄλλον καὶ ἔγινε κλέπτης καὶ ἐφόνευσεν ἔξωτερικόν τινὰ καὶ ἐπλήρωσαν τζερεμέν. πῶς εἰς τὰ χωρία τους δὲν ὑπάγω,

μόνον τοὺς ἀφορίζω μακρόθεν καὶ ἄλλα παρόμοια, Ἐγὼ καὶ δὲν ἐλυπήθην τόσον εἰς τὴν ἐκείνων κακίαν, διότι εἶναι ἀρχαῖοι εἰς τὸ κακὸν ἐκείνοι, καὶ δὲν εἶμαι μόνος ἐγὼ ὁ παρ' ἐκείνων λυπηθεὶς. καὶ ἄλλο ὁποῦ αἱ γενόμεναι παρὰ τῆς ἐπαρχίας ὅλης ἀναφοραὶ δείχνουν ἀνυπόστατα τὰ ἐκείνων καὶ μίταια, μόνον ἐλυπήθην εἰς τοῦτο ὁ θεοφιλέστατος πρῶην Ρογῶν ἐφάνη εἰς τὸ φανερόν βοηθός μας καὶ ὑπέσχετο τοῖς ἡμετέροις ἀρχιερεῦσιν ὅτι νὰ κατευνάσῃ τὴν κακίαν τους, καὶ ἔκαμε καὶ τοὺς εἰρήνευσε κατὰ τὸ παρόν· τὸ συμπέρασμα ὁμοῦ δὲν δείχνει τὴν βοήθειαν ἄδολον, διότι ἔβαλε δύο τρεῖς τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων νὰ μᾶς γράφουν προστακτικῶς ὅτι νὰ στείλωμεν ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας τὰ σαράντα φλουριά ὁποῦ τοῦ χρωαστεῖ ὁ ἄθεος **Λάσκαρης Κατοχιανὸς** καὶ νὰ τὰ στείλωμεν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ τοῦ τὰ δώσουν αὐτοί. γράφει καὶ ἡ θεοφιλία του οἶονεὶ προστακτικῶς ὅτι νὰ τοῦ τὰ στείλωμεν βέβαια τὸ ὀγληγορώτερον χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ, λέγωντας καὶ τοῦτο ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ αἷτιος τῆς μεταθέσεώς μου καὶ ὅτι μὲ κόπους πολλοὺς καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο νὰ μὴ κάμωμεν ἄλλως παρὰ νὰ τοῦ τὰ στείλωμεν. Ταῦτα, Δεσπότη, εἶνε σημεῖα ὅτι ζητεῖ ἡ θεοφιλία του καὶ νὰ μᾶς ἐνοχλῇ καὶ νὰ ζημιοῖ, καιροῦ εὐράμενος ἤδη ἀρμοδίου διὰ τέτοια. δὲν ἤξεύρομεν τί τοῦ ἐκάμαμεν. Τὸ κατὰ **Λάσκαρη** συνοδικὸν ἀνεγνώσθη, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅχι πῶς ἤλθεν εἰς καμίαν ὁδόν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ νῦν ἐπιφορτιζόμεθα ἀπ' αὐτὸν ἀπείρους ὕβρεις. ἄνθρωπος ἀπεγνωσμένος καὶ τῷ σατανᾷ παραδεδωμένος. Ἡ θεοφιλία του δὲν ἠμπόρυσεν ἐννέα χρόνους νὰ τὰ εὐγάλη, ἐπειδὴ καὶ ἡ ὁμολογία εἶνε ἀπὸ τὰ 1714 καὶ ἡμεῖς νὰ τὰ εὐγάλωμεν; καὶ εἶνε δίκαιον τοῦτο ὅτι νὰ τὰ ζημιωθῶμεν ἡμεῖς. νὰ ζῆς Δεσπότη μου γράφετέ του νὰ λείψῃ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, διότι ἤξεύρω βέβαια πῶς ἡ πανιερότης σας μισεῖτε τὰ τοιαῦτα. Ἡ θεοφιλία του ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν σας καὶ κάμνει ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἀγαπᾶτε. μὰ λογιᾶζω πῶς πάλιν ἀπὸ τὴν προσταγὴν σας δὲν εὐγένει διότι σᾶς ἤξεύρει, Οἱ ἐδικοί μας ἐδῶ ἄρχοντες γράφουν καὶ αὐτοὶ τῇ σεβασμιότητι σας προσκυνητικόν, καὶ τοῦτο διότι τοὺς ἐβεβαίωσα πῶς ἡ πανιερότης σας δὲν ἔχετε εἰδήσιν εἰς αὐτά. καὶ περὶ τούτων ἄλις.

Διὰ τὸ τυποθησόμενον βιβλίον πολλάκις, οἶδεν ὁ Θεός, ἔγραψα καὶ εἶπον· μᾶς ἀπεκρίθησαν ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν εὐγαίνουν. μάλιστα τώρα ὁποῦ ὁ **Νικολὸς Γλυκὺς** μισεύει διὰ τὴν Βενετίαν, παρεκάλεσα τὸν κύριον **Ἀναστάσιον Μαρτύτην** νὰ τοὺς παροτρύνῃ εἰς τὸ νὰ κάμουν τὸ ὀγληγορώτερον, διὰ τὰ τουρογοραϊκὰ βιβλία ὁποῦ

μόνον τοὺς ἀφορίζω μακρόθεν καὶ ἄλλα παρόμοια, Ἐγὼ καὶ δὲν ἐλυπήθην τόσον εἰς τὴν ἐκείνων κακίαν, διότι εἶναι ἀρχαῖοι εἰς τὸ κακὸν ἐκεῖνοι, καὶ δὲν εἶμαι μόνος ἐγὼ ὁ παρ' ἐκείνων λυπηθεῖς. καὶ ἄλλο ὁποῦ αἱ γενόμεναι παρὰ τῆς ἐπαρχίας ὅλης ἀναφοραὶ δείχνουν ἀνυπόστατα τὰ ἐκείνων καὶ μάταια, μόνον ἐλυπήθην εἰς τοῦτο· ὁ θεοφιλέστατος πρῶην Ρογῶν ἐφάνη εἰς τὸ φανερὸν βοηθός μας καὶ ὑπέσχετο τοῖς ἡμετέροις ἀρχιερεῦσιν ὅτι νὰ κατενάσῃ τὴν κακίαν τους, καὶ ἔκαμε καὶ τοὺς εἰρήνευσε κατὰ τὸ παρόν· τὸ συμπέρασμα ὁμῶς δὲν δείχνει τὴν βοήθειαν ἄδολον, διότι ἔβαλε δύο τρεῖς τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων νὰ μᾶς γράφουν προστακτικῶς ὅτι νὰ στείλωμεν ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας τὰ σαράντα φλουρία ὁποῦ τοῦ χρωστέι ὁ ἄθεος **Λάσκαρης Κατοχιανὸς** καὶ νὰ τὰ στείλωμεν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ τοῦ τὰ δώσουν αὐτοί. γράφει καὶ ἡ θεοφιλία του οἶονεὶ προστακτικῶς ὅτι νὰ τοῦ τὰ στείλωμεν βέβαια τὸ ὀγληγορώτερον χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ, λέγωντας καὶ τοῦτο ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ αἴτιος τῆς μεταθέσεώς μου καὶ ὅτι μὲ κόπους πολλοὺς καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο νὰ μὴ κάμωμεν ἄλλως παρὰ νὰ τοῦ τὰ στείλωμεν. Ταῦτα, Δεσπότη, εἶνε σημεῖα ὅτι ζητεῖ ἡ θεοφιλία του καὶ νὰ μᾶς ἐνοχλῇ καὶ νὰ ζημιοῖ, καιροῦ εὐράμενος ἤδη ἀρμοδίου διὰ τέτοια. δὲν ἤξεύρομεν τί τοῦ ἐκάμαμεν. Τὸ κατὰ **Λάσκαρη** συνοδικὸν ἀνεγνώσθη, ἀλλ' ἐκεῖνος ὄχι πῶς ἤλθεν εἰς καμμίαν ὁδόν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ νῦν ἐπιφοριζόμεθα ἀπ' αὐτὸν ἀπείρους ὕβρεις. ἄνθρωπος ἀπεγνωσμένος καὶ τῷ σατανᾷ παραδεδομένος. Ἡ θεοφιλία του δὲν ἠμπόρυσεν ἐννέα χρόνους νὰ τὰ εὐγάλῃ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ὁμολογία εἶνε ἀπὸ τὰ 1714 καὶ ἡμεῖς νὰ τὰ εὐγάλωμεν; καὶ εἶνε δίκαιον τοῦτο ὅτι νὰ τὰ ζημιωθῶμεν ἡμεῖς. νὰ ζῆς Δεσπότη μου γράφετέ του νὰ λείψῃ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, διότι ἤξεύρω βέβαια πῶς ἡ πανιερότης σας μισεῖτε τὰ τοιαῦτα. Ἡ θεοφιλία του ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν σας καὶ κάμνει ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἀγαπᾷτε. μὰ λογιᾶζω πῶς πάλιν ἀπὸ τὴν προσταγὴν σας δὲν εὐγένει διότι σᾶς ἤξεύρει, Οἱ ἐδικοί μας ἐδῶ ἀρχοντες γράφουν καὶ αὐτοὶ τῇ σεβασμιότητι σας προσκυνητικόν, καὶ τοῦτο διότι τοὺς ἐβεβαίωσα πῶς ἡ πανιερότης σας δὲν ἔχετε εἶδησιν εἰς αὐτά. καὶ περὶ τούτων ἄλις.

Διὰ τὸ τυποθησόμενον βιβλίον πολλάκις, οἶδεν ὁ Θεός, ἔγραψα καὶ εἶπον· μᾶς ἀπεκρίθησαν ὅτι εἰς ὀλίγον καιρὸν εὐγαίνουν. μάλιστα τώρα ὁποῦ ὁ **Νικολὸς Γλυκὺς** μισεῖε διὰ τὴν Βενετίαν, παρεκάλεσα τὸν κυρ **Ἀναστάσιον Μαρούτζην** νὰ τοὺς παροτρύνῃ εἰς τὸ νὰ κάμουν τὸ ὀγληγορώτερον. Διὰ τὰ τουρκογραϊκὰ βιβλία ὁποῦ

γράφετε πῶς ἀφήσατε μέρος ἐδώ, Θεὸς εἶνε μάρτυς, ὅτι ἔν καὶ μόνον εὐρέθη εἰς τὰ βιβλία, ἀμὴ νὰ ἦτον ὅλα τὰ ἔστελνα, διότι εἰς τὰ μέρη ταῦτα δὲν εἶνε τόσον ἀναγκαῖα. τοῦτο ὁποῦ εὐρέθη ἰδοὺ ὁποῦ τὸ στέλλομεν. εἶχον καὶ ἐγὼ ἄλλο ἓν, μὰ εἶνε εἰς Ἱωάννινα. Δεσπότη μὴ ἔχετε καμμίαν ὑποψίαν διὰ τὰ βιβλία τῆς Βενετίας ὅτι ἐγώ, εἰ καὶ χεῖριστος πάντων, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσίν μου δὲν εὐγένω' ἀλλὰ ζητῶ μέζοι βίου δυσμῶν νὰ ἦστε εὐχαριστημένοι ἀπὸ λόγου μου. Ἡ δυστυχία μὲ κάμνει νὰ μὴ φαίνομαι καθὼς θέλω. Τὰ ὀσπήτια τῆς μητροπόλεως ἀνανεῶ στανικῶς μου, διότι ἐκινδυνεύομεν νὰ πλακωθοῦμεν ἀπὸ αὐτά. ἐδανείσθην διὰ τὰ ἔξοδα, διότι καμμίαν βοήθειαν δὲν εἶχομεν. Γνωρίζω πῶς θέλετε μὲ κατηγορήσει εἰς τοῦτο, μὰ δὲν τὸ ἔκαμα, Δεσπότη χωρὶς ἀνάγκης κατεπειγούσης. Παρακαλῶ νὰ ἔχω καὶ αὐθις τὰς πανιέρους σου συλλαβάς, δηλωτικὰς τῆς ὑγείας σας, καὶ πῶς ἐλάβετε καὶ τὸ προεπιστολὲν παρ' ἐμοῦ γράμμα καὶ ἔν ἱατρικὸν βιβλίον τοῦ Σ τ α ῖ ο υ Μ ο υ λ α ῖ μ η. τὰ ἔτη τῆς σεβασμιότητος ὑμῶν εἶσαν κλπ.

αψκς' Ἱουνίου γ'

† ὁ Ἄρτης Ἱωαννίκιος

3) Ἄρτης Παρθενίου

Τὸν Ἱωαννίκιον ἀποθανόντα κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1727, ὡς εἴπομεν, διεδέχθη ὁ πρωτοσύγγελος τοῦ Λαρίσσης Παρθένιος, φαίνεται ὅτι ἡ πλήρωσις τοῦ θρόνου διὰ τοῦ Παρθενίου ἐγενετο ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱωαννικίου διότι τὴν 1 Μαΐου (1727) ὁ προμνησθεὶς διδάσκαλος Ἀναστάσιος Νικόπουλος πληροφορεῖ ἔξ Ἱωαννίνων τὸν πρῶν Ἄρτης Νεόφυτον ὅτι «μὲ μεζίλι ὁ πρωτοσύγγελος τοῦ Λαρίσσης ἀπὸ Τρίκης ἐπῆγε διὰ νὰ ἀρχιερατεῖσθαι καὶ τὸ ἔλαβεν καὶ πάλιν ἀπὸ μεζίλι ὁποῦ ἐκεῖθεν ἦλθεν ἐμάθαμεν»· ὁ Παρθένιος παρῆλαβε τὴν ἐπαρχίαν Ἄρτης βεβαρωμένην ἐκ τῶν χρεῶν, ἔρημου κατοίκων διὰ τὴν φυγὴν τῶν χριστιανῶν καὶ τὴν ἐπιδρομὴν ληστροικῶν συμμοριῶν Ἀλβανῶν καὶ Τούρκων, ἡ δὲ θλιβερὰ αὕτη κατάστασις τῆς ἐπαρχίας ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ 1734 ὡς μαρτυρεῖ ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ τοῦ Παρθενίου πρὸς τὸν πρ. Ἄρτης Νεόφυτον, ὀδυρομένου διὰ τὰ κακὰ καὶ τὰς μάστιγας τὺς πληττούσας τὴν ἐπαρχίαν του. Αἱ συνεχεῖς καὶ ἀδιάκοποι αὐταὶ ἠθικαὶ πληγαὶ φαίνεται ὅτι ὑπέσκαψαν τὴν ὑγείαν του καὶ μετὰ δεκαετῆ μαρτυρικὴν ποιμαντορίαν κατέλιπε τὸν βίον τῷ 1736'.

Εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ Νεοφύτου εὐρέθη μία καὶ μόνη ἐπιστολὴ τοῦ Παρθενίου, ἡ ἀκόλουθος.

Δεόμενος τοῦ παναγάρχου Θεοῦ ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιᾶ καὶ εὐδαίμονα ἄχρι βαθυτάτου γήως καὶ λιπαροῦ σὺν τῇ ἐπιτεύξει τῶν ἐπιγείων καὶ ἐπουρανίων ἀγαθῶν. Πρὸ ἱκανοῦ καιροῦ πανίερον καὶ σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολὴν ἐδεξάμεθα κεκερασμένης οὔσης οὐ μόνον μὲ τὰ τερπνὰ ἐγχαράγματα τῆς θεοπαρόχου καὶ ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας της, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς θεοφιλεῖς χαρακτῆρας τῆς πατρικῆς καὶ δεσποτικῆς της ἀγαπήσεως. οὐκ ἂν τις εἴποι εὐκόλως ὅσον ἐχάρημεν καὶ πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ τερπικῆς ὄσης ἐνεπλήσθημεν, καὶ ὅσον οἱ ἀγαθοὶ ἵνα μὴ λέγω ἀδελφοὶ καὶ συνέσεως οὐκ ἀμοιροῦντες ταῖς τῶν βαθυτάτων καὶ φιλοστόργων πατέρων προσηκούσαις μνημοσύναις καὶ ἀξιεπαίνοις ἀσπασμοῖς καὶ ἐμφύτῳ καλοκαγαθίᾳ ἀπονεμομέναις μάλιστα, καὶ ἵνα τὸ ἀληθὲς εἴπωμεν, οὐ μόνον ἐχάρημεν, ἀλλὰ καὶ παραμυθίας οὐ τῆς τυχούσης ἐνεφρορήθημεν τῶν θλίψεων καὶ ἀνιαρῶν οἷς ὁσημέραι παλαίωμεν θεωροῦντες αὐτοψεῖ τὰ κακὰ καὶ διαφόρους μάστιγας, αἷς καταμαστιζέται ἡ δυστυχεῖς αὕτη ἐπαρχία μας ἀλήκτως. διὲ μὲν τῶν ληστῶν, διὲ δὲ τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἄλλοτε ἄλλων, ἔωμεν λέγειν τοῦ ἐπικειμένου βαρέος χρέους ἡμῖν, τῶν προθέσεων, τῶν δοσιμάτων, τῆς μεγάλης καὶ κοινῆς μητρὸς ἡμῶν ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα ἅπαντα, εἰκάζομεν ὅτι οὐ λανθάνουσι τὴν σεβάσμιον ὑμῖν πατρικὴν καὶ μεγαλόνοον κεφαλὴν. Καὶ διὰ ταῦτα δὲν θέλει μᾶς ἀπαξιώσει συγγνώμης διὰ τὴν βραδύτητα τῆς ἀπαντήσεως, ὅπου δὲν εὐκαιοῦμεν νὰ ἐπιστέλλωμεν πρὸς αὐτὴν συνεχέστερον, ὡσὰν ὅπου προμνηστεύεται ἡμῖν χαρὰ ὄχι μοναχὰ ὅταν ἀξιώμεθα πανίερων ὑμῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἔτι καὶ ὅταν ἀπαντῶμεν πρὸς αὐτήν. Ὅθεν καὶ γινώσκοντες ἀκριβῶς τὴν ἡμετέραν πρὸς ὑμᾶς εὐλάβειαν καὶ υἱικὴν ἵνα μὴ εἴπω ἀδελφικὴν διάθεσιν, θέλετε μᾶς ἀξιῶσιν ἐν καιροῖς τοῖς δέουσι καὶ τῶν εὐαγγελίων τῆς θεοπαρόχου ὑγείας της καὶ τῶν πατρικῶν της καὶ δεσποτικῶν εὐχῶν καὶ προσρήσεων. Διὰ τὰ χάπια μὲ τὸ νὰ ἡμοίρει τῶν βοτάνων δι' ὧν ἡ κατασκευὴ των ὁ λογιώτατος κύρ Σ τ α Ὑ ρ ο ς Μ ο υ λ α ἰ ἴ μ η ς ἔγραψεν εἰς Κορυφούς, καὶ ἐλθόντων ἤδη στέλλονται διὰ τοῦ ἀρχοντος κύρ Χ ρ ι σ τ ο δ ο Ὑ λ ο υ Μ α ρ ο Ὑ τ ζ η. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρόν εἶψαν δὲ τὰ ἔτη αὐτῆς πολυάριθμα μετ' εὐτυχίας. Τῆς στέλλομεν ὁμοῦ μὲ τὰ χάπια καὶ χάριν προσκυνήσεως δώδεκα αὐγοιάραχα. προσκυνεῖ ἑμμέσως δι' ἡμῶν τὴν σὴν πανιερότητα καὶ ὀ ἐλάχιστος δοῦλος σας μετὰ τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς σεβασμίας της δεξιᾶς ὁ ἡμέτερος δι δ ἄ σ κ α λ ο ς κ ὺ ρ ὼ Ἀ θ α

ν ά σ ι ο ς, ό όποϊός καταπεπεσμένος ών τό γε νϋν έχοι πάθει καλικῶ
καί ύπερ τήν....

αφλδ' Φεβρουαρίου δ'

† ό "Αρτης Παρθένιος

4) Βεροόιας Μακαρίου

Τόν Βεροόιας Μακάριον συναντῶμεν τό πρῶτον ἀπό τοῦ 1715—21
παρά τῶ Μαργαρίτη Δήμητσα'. τῷ 1716 καί 1717 ἐπιστέλλει γράμ-
ματα πρὸς τόν Ἱεροσολύμων Χρῦσανθον², ἀπό δὲ τοῦ 1722 χρονολο-
γεῖται τό κατωτέρω δημοσιευόμενον αὐτοῦ γράμμα πρὸς τόν Ἄρτης
Νεόφυτον. ἐφεξῆς τῷ 1724 εὔρηται ὑπογεγραμμένος ἐν ἐγγράφῳ³, τῷ
δὲ 1725 μηνί Ἀπριλίῳ ἐν πατριαρχικῇ ἐπιστολῇ Ἱερεμίου τοῦ Γ'
πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Ἀθύρα ἀποκειμένη ἐν τῇ μονῇ τοῦ
Λειμῶνος⁴ (ἐν Μιτυλήνῃ). Ὁ Ἀμασείας Ἀνθιμος κατὰ τό 1725
ἀναγράφει εἰς τοὺς ἀρχιερατικούς αὐτοῦ καταλόγους ὡς Μητροπολίτην
Βεροόιας τόν Ἀγάπιον χωρὶς οὐδαμοῦ νά παραπέμπῃ. Ἀλλ' ἐκ τῆς νῦν
δημοσιευομένης αὐτοῦ πρὸς τόν Ἄρτης ἐπιστολῆς φαίνεται ὅτι ὁ Μα-
κάριος τῷ 1722 ἐπεσκέφθη τῆ ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἢ κατὰ πρῶτην φορὰν
ἢ μετὰ συνοδικήν περίοδον, ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐπιστολῇ γράφει· «ἀπό δια-
φόρους περιστάσεις τῆς ἐπαρχίας μας δὲν ἤμπορέσαμεν εἰ θ ὕ σ ό π ο ὕ
ἦ λ θ α μ ε ν ε ν τ α ὕ θ α νά τήν ἀσπασθῶμεν διὰ γράμματος δηλο-
ποιοῦντές την καί τόν ἔρχομόν μας, μάλιστα δίδοντας καί αἰτίαν νά
μᾶς ἀξιῶσῃ ἀδελφικοῦ γράμματος»· καί κατωτέρω· «Ἀπό τοὺς ἐπαρ-
χιώτας μας ἴδαμεν μεγάλας περιποιήσεις καί ὑπόκλισην ἀρχετῆν καί
ἔσυμπεραίναμεν ἐξ αὐτῶν ὅτι νά κάμνουν καί καμμίαν διόρθωσιν τῶν
εἰσοδημάτων μας καί τὰς ζημίας ὁποῦ μᾶς ἐπροξένησαν. ὅμως καθὼς
βλέπομεν ὁποῦ ὁ καιρὸς περνεῖ καί αὐτοὶ δὲν εὐρίσκονται εἰς κανένα
ἐπιχείρημα διορθώσεως, ὑπολαμβάνομεν νά μὴν ἀφήσουν μέχρι τέ-
λους εἰς ἀφανισμόν τήν ἐπαρχίαν αὐτήν ἐπειδὴ καί δὲν ἔχει καμμίαν
δύναμιν νά ὑποφέρῃ τό τόσον βάρος τοῦ χρέους ὅπερ ἔχει». Ἡ ἐκ
τούτων ἐντύπωσις εἶναι ὅτι τό πρῶτον ἔρχεται εἰς τήν ἐπαρχίαν του,
ἥτις ἐδεξιῶθη αὐτὸν καλῶς καί ἐκ τῶν γενομένων περιποιήσεων ἐλ-

1. Ἀρχαία Γεωγραφία Μακεδονίας τόμ. Β' σ. 38.

2. *Κ. Σάθσα*, Μεσαιων. βιβλ. Γ', 528.

3. *Κ. Δεληκάνη*, Πατριαρχικά ἔγγραφα Β, 666.

4. Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη Παράρτημα τόμ. ΙΗ' σ. 175 τοῦ ἐν Κ)πό-
λει Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου,

πίξει καὶ τὴν συνδρομὴν αὐτῆς εἰς ἐλάφρυνσιν τοῦ χρέους τὸ ὁποῖον πιέζει αὐτήν. Μὴ πρόκειται περὶ ἄλλου Μακαρίου διαφόρου τοῦ μνημονευομένου ἀπὸ τοῦ 1715—1721; Ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἁγίας Νεοφύτου εὑρεθαι μία μόνη ἐπιστολὴ τοῦ Βερροῖας Μακαρίου, ἡ ἑξῆς:

Ἐμετέραν πανίερον ἀδελφότητα ὅλη ψυχῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφικῶς ἀσπασζόμενοι ἡδέως προσαγαρευόμεν καὶ φιλικῶς χαιρετοῦμεν καὶ δεόμεθα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγιεινῆς αὐτῆς καταστάσεως, οὗ θείῳ ἐλέει καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸ παρὸν καλῶς διακείμεθα.

Ἀπὸ διαφόρους περιστάσεις τῆς ἐπαρχίας μας δὲν ἠμπορέσαμεν εὐθύς ὁποῦ ἤλθαμεν ἐνταῦθα, νὰ τὴν ἀσπασθῶμεν διὰ γράμματος δηλοποιούντας τὴν καὶ τὸν ἐρχομὸν μας, μάλιστα δίδοντας καὶ αἰτίαν νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ ἀδελφικοῦ γράμματος. ἀγκαλὰ ὄχι μόνον τοῦ νὰ ἐστάθῃ ἐμπόδιον τῆς παρουσίας ἡμετέρας ἐπιστολῆς, ἀλλ' ἐμποδίσθημεν καὶ ἀπὸ ἓνα ἀπόστημα ὁποῦ μᾶς ἐσυνέβη εἰς τὸ ἀριστερόν μας ποδάρι, διὰ τὸ ὁποῖον εὐχαριστοῦμεν τῷ ἁγίῳ Θεῷ ὁποῦ μᾶς ἐλευθέρωσε ἐκείνων τῶν μεγαλωτάτων πόνων καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν ὑγίαν μας ὅμως, ἀγαπητέ, τώρα δύο μῆνας καὶ περισσότερον ἐσύραμεν μεγάλην ὀδύνην καὶ τάλαιπωρίαν. Ἀπὸ τοὺς ἐπαρχιώτας μας ἴδαμεν μεγάλας περιποιήσεις καὶ ὑπόκλισιν ἀρκετὴν καὶ ἐσυμπεραίναμεν ἕξ αὐτῶν ὅτι νὰ κάμνουν καὶ καμμίαν διόρθωσιν τῶν εἰσοδημάτων μας καὶ τῆς ζημίας ὁποῦ μᾶς ἐπροξένησαν. ὅμως καθὼς βλέπομεν ὁποῦ ὁ καιρὸς περὶ καὶ αὐτοὶ δὲν εὐρίσκονται εἰς κανένα ἐπιχείρημα διορθώσεως, ὑπολαμβάνομεν νὰ μὴν ἀφήσουν μέχρι τέλους εἰς ἀφανισμόν τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχει καμμίαν δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ τὸ τόσον βάρος τοῦ χρέους ὁποῦ ἔχει. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, παρακαλοῦμεν ὅμως τὴν ὑμετέρον πανιερότητα ὡσὰν ὁποῦ μᾶς ἐγνώρισεν ὅπως διόλου εἰδικούς τῆς, νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ φιλικῶς καὶ ἀδελφικῶς γράμματος, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα.

αηκβ' Νοεμβρίου κδ'

Ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφός

† ὁ Βερροῖας Μακάριος

δ) Βερροῖας Ἰωακείμ.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν Μακάριον διεδέχθη τῷ 1725 εἰς τὸν θρόνον τῆς Βερροῖας ὁ Ἰωακείμ καὶ οὐχὶ ὁ Ἀγάπιος, ὃν σημειοῖ ὁ

Ἀμασειάς ὡς διάδοχον τοῦ Μακαρίου. Φαίνεται νεαρός τὴν ἡλικίαν¹ καὶ προσφάτως εἶχε προαχθῆ ὁ Ἰωακεῖμ εἰς τὴν Μητροπόλιν Βεροῦοίας ἐξ ὧν γράφει οὗτος πρὸς τὸν πρ. Ἐπίσκοπον Ἀρτίης Νεόφυτον: «Οἶδε καλῶς ἡ ὑμετέρα ἐλλόγιμος καὶ σεβάσμιος κορυφή, ὡσάν ἡ διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς ἐπιστολῶν συνομιλία, ἡ ὁποία οὕσα ἀνωτέρα παντὸς γηίνου φρονήματος δύναται νὰ μοῦ συστείλλη τὰς ἀμέτρος θλίψεις τὰς ὁποίας ἔχουσιν οἱ νεωστὶ ἐπί τινα θρόνον ἐπαρχίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διὰ τὴν κατάχρησιν τοῦ πράγματος, ἐπί τινα ἐργαστήριον χρηματισμοῦ ἕνεκα προβιβάσθ έντες: Ποῦ γὰρ τώρα ἡ ἐπιμέλεια ἢ πρὸς τὸ ποιμνιον; ποῦ ἢ ὑπόσχεσις, ἢν τινα δίδοσθαι εἴωθε παρ' ἡμῶν τὸ παρασιτῆσαι αὐτὸ ἄσπιλον καὶ τᾶλλα πάντα ἄπερ διὰ ψυχικὴν μας βλάβην ὑπεσχέθημεν; ποῖον νὰ φροντίσωμεν πρῶτον; τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ποιμνίου, ἢ τὸν χρηματισμὸν τῶν ἀμέτρων τόκων καὶ χρεῶν, ἢ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ συνεχῶν ἐξόδων;» Εἰλικρινεστάτη ὁμολογία καὶ ἀληθινὴ τῶν πραγμάτων εἰκὼν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὴν νέαν αὐτῶν ἐπαρχίαν εὑρισκον χρεὴ βαρύτατα σεσωρευμένα ἀπὸ χρόνων πολλῶν καὶ ὀλοῦν ἀξανάνομενα εἰς βάρος τῆς Μητροπόλεως, ἀλλ' ἡ φροντίς αὐτῶν ἦτο οὐχὶ νὰ ἐλαττώσωσι τὰ χρεὴ ἀλλὰ νὰ θησαυρίσουν ἱκανὰ ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰ ἐρεῖπια τὰ ὁποία ἄφηνον ἀπερχόμενοι. ἔχομεν παράδειγμα τὸν πρόην Ἐπίσκοπον Ἀρτίης Νεόφυτον, ὅστις ὄχι μόνον κατάχρεων ἀφῆκε τὴν ἐπαρχίαν του, ἀλλὰ καὶ ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τὸν διάδοχόν του Ἰωαννίκιον, ἀποσυρθεὶς ἀμπλουτος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἀκούων ἀπαθῶς τοὺς κρότους τῶν ἐρεϊπιῶν τῆς ἐπαρχίας του τῆς ὁποίας τὸν πλοῦτον ἔσυρεν ἐκεῖ ὅπου ἡ πτωχεία μόνον μακαρίζεται καὶ ὡς γνώρισμα τοῦ ἀληθινοῦ μοναχοῦ ὁμολογεῖται.

Ἐκ τῶν κατωτέρω τεσσάρων γραμμάτων τοῦ Ἰωακεῖμ ἔχομεν τὰ ἔτη τῆς ἀρχιερατείας του 1726, 1732 καὶ 1739. Ὁ Ἀμασειάς Ἀνθιμος τὴν ἀρχιερατείαν τοῦ Ἰωακεῖμ ὀρίζει ἐσφαλμένως κατὰ τὸ 1727. ἀπὸ δὲ τοῦ 1730—35 ἀναγράφει τὸν Μακάριον, ἐνῶ τὸ 1732 ὁ Ἰωακεῖμ ἐπιστέλλει πρὸς τὸν πρ. Ἐπίσκοπον Ἀρτίης τὴν τρίτην αὐτοῦ ἐπιστολήν. Τῷ 1744 ὑπογράφεται εἰς Σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Παΐσιου ἀποσταλὲν πρὸς τὴν ἱεράν τοῦ Ἁγίου Ὄρους Κοινότητα², καὶ τῷ 1745 ὡς Βερ-

1. Ἴδε τὴν ὑπ' ἀριθ. 3 ἐπιστολήν αὐτοῦ ἐν ἣ παραπονεῖται διὰ τὴν ἐν νεότητι καταλαβοῦσαν αὐτὸν ποδάγραν.

2. Ἴδε ἐπιστολήν αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 2.

3. *Σωφρονίου Ἐπιστολάδων*, Ἱστορικὰ μνημεῖα τοῦ Ἁθῶ «Ἑλληνικά» τόμ. Γ', 56.

ροίας υπογράφει ἄλλα ἔγγραφα¹, τὴν δὲ ἔην Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνυπογράφει τὴν καθαιρέσιν τοῦ Νικομηδείας Γαβριήλ, τοῦ ἀπὸ Σεργῶν², ὁπότε τὴν 7ην Ἰανουαρίου τοῦ ἰδίου ἔτους 1745 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἐφέσου³ καὶ ὡς τοιοῦτος μετὰ τοῦ Μιτυλήνης Ἀνθίμου καὶ τοῦ Δέρκων Σαμουήλ χειροτονεῖ ἐν Κ)πόλει τὸν Σεργῶν Ἰωαννίκιον⁴. ἐφεξῆς ἀπαντῶμεν αὐτὸν ὡς Ἐφέσου τῷ 1746 μηνὶ Μαΐω⁵ καὶ τῷ 1747⁶.

Αἱ ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ τοῦ προ. Ἀρχιεπισκοπικοῦ Νεοφύτου εὐρεθεῖσαι ἐπιστολαὶ τοῦ Βεροῦσας Ἰωακείμ ἔχουσιν οὕτω :

1

Τὴν μετ' αἰδοῦς μοι προσκύνησιν ἀπονέμω κλπ.

Ἀγκαλιὰ καί, πανιερώτατε Δέσποτα, πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ γράψω πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ φανερώσω τὰ περὶ ἐμέ, συλλογιζόμενος ὅμως ἴσως καὶ φανῶ ὀχληρός, ἔστω καὶ νὰ κινῶ κάλαμον μεστὸν φροντίδων βιωτικῶν πραγμάτων συστελλόμενος ἐσιώπησα ἄχρι τοῦδε, τῇ χρείᾳ τοῦ καιροῦ, ἀλλ' οὐ τῇ προαιρέσει, ἐπειδὴ καὶ ἡ προαιρέσις μου πάντοτε ἔγραφε πρὸς αὐτὴν καὶ νοερῶς ἐφαντάζετο τὸ τιμαλφέστατον αὐτῆς πρόσωπον· τῶρα ὅμως ὅπου ὁ δεσπότης μου καὶ πατὴρ ἔλυσε τὸ μεσότοιχον τῆς προφάσεως καὶ ὑποψίας μου διὰ τοῦ σεβασμίου αὐτῆς γράμματος, κἀγὼ ὁ ταπεινὸς δὲν λείπω νὰ φανερώσω τὸν ἐνθεον σκοπὸν καὶ ζῆλον ὅπου ἡ ψυχὴ μου ἔχει πρὸς τὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς προμήτορος καὶ πανάγνου Μαρίας, τῆς Πορταίτισσης, τὴν ὁποίαν πλουτεῖ τὸ ἱερὸν αὐτὸ μοναστήριον καὶ εἶθε ἡ θεία αὐτῆς καὶ ἐνεργὸς χάρις διὰ τῆς πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεὸν μεσιτείας νὰ μὲ ἀξιῶσῃ νὰ τὴν ἀσπασθῶ καὶ σωματικῶς, νὰ ἐμπλήσω τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τὴν δίδωσαν ὅπου ἔχει, τὸ ὁποῖον εἶμαι βέ-

1. Βυζαντινὰ Χρονικὰ Πετρούπολεως τ. IB' παράρτημα σ. 62-64 Πετρούπολις 1906.

2. Ἐκκλησ. Ἀλήθεια τομ. IB' σ. 102.

3. Byz. Zeitschrift τ. Γ', 270. *Ἄθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου*, Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σ. 611.

4. Τοῦτο σημειοῦται ἐν Κῶδ. τῆς Μητροπόλεως Σεργῶν χρονολογούμενῳ ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου αψνα (1751) ἐνθα ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ ὁ ἀπὸ Βεροῦσας λέγεται μακαρίτης (Byz. Zeitschrift Γ', 270).

5. Γ. Π. Γεωργιάδου, ὁ ἐν Γαλατῶν ἱερός ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων σ. 144.

6. Νέος Ἑλληνομνήμων Ε' 215.

βαιος ὅτι θέλει μοῦ τὸ χάριση καὶ διὰ τῶν σῶν σεβασμίων εὐχῶν· τοὺς ἁγίους πατέρας, δέσποτά μου, τοὺς ἔχω ὡς ἰδίους κοινοβιάτας, πλὴν τι νὰ κάμουνσι καὶ αὐτοὶ οἱ ταλαίπωροι, ὁποῦ ἡ ἐλεημοσύνη τῶν χριστιανῶν ἐσμικρύνθη καὶ σχεδὸν ἔπαυσε, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει. πλὴν ὅση δύναμις ἐκείνο ὁποῦ δυνάμεθα δὲν τὸ ἀμελοῦμεν, καὶ μάλιστα τῶρα ὁποῦ βλέπω τοιοῦτον ἄνδρα παροτρύνοντά με εἰς τοιοῦτον θεοφιλὲς ἔργον. Καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ μὲ κάμη ἱκανὸν πρὸς ἀποπλήρωσιν τοῦ χρέους μου. σὸς ἤμην καὶ εἰμὶ καὶ ἔσομαι· οὐ αἰ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησάν μοι φυλακτήριον εἰς αἰῶνας.

μψκς' Ἀπριλίου κζ'

† ὁ Βερροίας Ἰωακείμ

2

Τὸ σεβάσιμον αὐτῆς καὶ ὅσον ἔμοιγε ἡδιστον γράμμα λαβὼν ἀναπτύξας τε καὶ καταφιλήσας ἔγγων τὴν ἐφετὴν μοι αὐτῆς ὑγιείαν, δι' ἣν ὑπερήσθη καὶ μεγάλας τὰς χάριτας τῷ πρῦτανι Θεῷ ἀνθωμολόγησα καὶ μάλιστα ἔστω καὶ νὰ βλέπω ἐν αὐτῇ σημειούμενον τὸ τιμαλφέστατον καὶ τίμιον αὐτῆς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αἰδέσιμον πρόσωπον, τὰ δὲ ἱερὰ αὐτῆς χεῖλη ὑπανοίγοντά μοι καὶ ὑποτιθέμενα τὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχικὴν συντείνοντα. Δὲν εἶνε ἄλλο, Δέσποτά μου σεβασμιώτατε, ὁποῦ δύναται κατὰ τὸ παρὸν νὰ μὲ παρηγορήσῃ εἰς τὰς τόσας μοι ἐπερχομένας τύχβας καὶ περιστάσεις, ἅς περ οἶδε καλῶς καὶ ἡ ὑμέτερα ἐλλόγιμος καὶ σεβάσιμος κορυφή, ὡσὰν ἡ διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς ἐπιστολῶν συνομιλία, ἢ ὁποία οὐσα ἀνωτέρα παντὸς γηίνου φρονήματος δύναται νὰ μοῦ συστείλῃ τὰς ἀμέτρους θλίψεις τὰς ὁποίας ἔχουσιν οἱ νεωστὶ ἐπὶ τινα θρόνον ἐπαρχίας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διὰ τὴν κατάχρησιν τοῦ πράγματος, ἐπὶ τινα ἐργαστήριον χρηματισμοῦ ἔνεκα προβιβασθέντες. Ποῦ γὰρ ἔστι τῶρα ἡ ἐπιμέλεια ἢ πρὸς τὸ ποιμνιον; ποῦ ἡ ὑπόσχεσις ἦν τινα δίδοσθαι εἶωθε παρ' ἡμῶν τὸ παραστήσαι αὐτὸ ἄσπιλον καὶ τᾶλλα πάντα ἄπερ διὰ ψυχικὴν μᾶς βλάβην ὑπεσχέθημεν; ποῖον νὰ φροντίσωμεν πρῶτον; τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ποιμνίου ἢ τὸν χρηματισμὸν τῶν ἀμέτρων τόκων καὶ χρεῶν; ἢ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ συνεχῶν ἐξόδων; ἄλλο δὲν λείπει, σεβασμιώτατέ μοι, εἰμὶ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος· καὶ εἰ ἔσται μόνον ἔλεος, ποῦ ἡ δικαιοσύνη; ὁ γὰρ τριγυῖας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη. "Ὅθεν δικαίως καὶ εὐλόγως γίνεται μοι τὸ παρ' αὐτῆς σεβάσιμον γράμμα παρηγορία καὶ ἄνεσις. Λοιπὸν παρακαλῶ νὰ μὴ τὸ ὑστερεῖ ἄπ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ θέλω εἶμαι πάντοτε εἰς τὰς ἐπιταγὰς

αὐτῆς πρόθυμος. Τὸν ὑμέτερον γραφέα καὶ ἐμοὶ ἥδιστον κὺρ Ἀναστασιον ἠδέως ἀσπάζομαι καὶ ἄς μὴ παραπονηταὶ διὰ τὸ πόνημα ἐκεῖνο ὅτι παρ' ἐμοὶ ἐστὶ καὶ οὐ παρὰ τῷ Ἱεροθέῳ· καὶ ὅταν θέλῃ ἄς μοῦ γράψῃ καὶ ποῦ θέλει νὰ τοῦ τὸ στείλω. Ἐγὼ δὲ μένω παρ' αὐτῆ καθὼς καὶ ὑπογράφομαι

ὁ ἐλάχιστος καὶ μικρὸς ἀδελφὸς τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης πανιερότητος

† ὁ Βερροίας Ἰωαννῆμ

αψκς' Ἰουνίφ α'.

3

Τὸ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον δι' οὗ τὴν ἐφετὴν μοι αὐτῆς ὑγείαν μαθῶν ὑπερήσθη, τὸ ὁποῖον μοῦ διέλυσε τὸ νέφος τῆς ἀθυμίας, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησε τὸ ἐμπόδιον τοῦ εἰς τὰ αὐτόθι μου ἐρχομοῦ· ἐπειδὴ καὶ καθὼς ἤλπιζον νὰ ἔλθω, ἕνα μὲν εἰς προσκύνῃσιν τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Πορταίτισσης παρ' ἧς, ὡς καὶ πέπεισμαι, τὸ εὖ εἶναι ἔχω, ἄλλο δὲ νὰ ἀπολαύσω καὶ νὰ ἰδῶ αὐτοφει τὴν ἱεράν καὶ σεβάσιμον θεάν τῆς ἡμετέρας πανιερότητος καὶ νὰ ἀκούσω τῆς γλυκυτάτης αὐτῆς φωνῆς, καὶ νὰ καρπωθῶ τὰς ἱερὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ εὐλογίας· καὶ τόσον μὲ κατεδάμαζε ὁποῦ σχεδὸν ἐκινδύνευε νὰ μοῦ καταφάγῃ καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν, καὶ τῶρα τρόπον τινὰ μὲ ἐπαρηγόρησε τὸ ἀνὰ χεῖρας μου ἰδιόχειρον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα· ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐλυπήθην διὰ τὴν θεήλατον ποδάγραν ὁποῦ τὴν ἐνοχλεῖ, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ τὴν διαλύσῃ καὶ νὰ τὴν ἀποδιώξῃ ἐν τάχει· διότι γνωρίζω τί πόνους ἔχει, ὡσὰν ὁποῦ καὶ ἐγὼ ἀπὸ αὐτὴν πάσχω καὶ ταῦτα ἐν νεότητι. Τὸ κουτὶ τὸ ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐκ κλησισιάρχου κὺρ Φωκᾶ ὁμοῦ καὶ τὸ ἐσωκαλύμμαχον καὶ θέλω τὸ ἀφιερῶσαι εἰς τὸν καιρὸν τῆς ταπεινῆς μου ἱεροτελεστίας διὰ νὰ φαντάζωμαι νοητῶς τὸ ἱερὸν αὐτῆς πρόσωπον. Μένω δὲ χρωστής εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὴν ὑμέτεραν σεβασμιότητα· ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἦτον βιαστικός, καθὼς καὶ μόνος του θέλει σᾶς φανερώσει, ἀναμεταξὺ εἰς ὅλας τὰς διηγήσεις, καθὼς τοῦ ἐπαράγγειλα. Τοῦτο μόνον παρακαλῶ νὰ μὲ ἀγαπᾶ ὡς υἱὸν τῆς καὶ θέλω μένει καὶ εὐρίσκομαι ἀείποτε πρὸς αὐτὴν καθὼς καὶ ὑπογράφομαι ὁ ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος

αψλβ' Αὐγούστου κ'

† ὁ Βερροίας Ἰωαννῆμ

Υ. Γ. τὸν πανιερώτατον καὶ θεοσεβέστατον γέροντα ἅγιον Λήμνου κὺρ Ἰωαννίκιον ὡς εἰκὸς προσκυνῶ καὶ ἡδέως κατασπάζομαι.

4

Ἄγκυλὰ καὶ νὰ διήλθε πολὺς καιρὸς ἀφ' οὗ δὲν ἐσυνομίλησα διὰ ταπεινοῦ γράμματος τῇ ὑμετέρῃ πανιερότητι καὶ νὰ ἀπολαύσω τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας κωλυθεὶς τοῦτο μὲν, ἀπὸ τὰς καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἀνωμαλίας, τοῦτο δὲ ἀπὸ τὰς συχνὰς μου ἀσθενείας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν θεήλατον ποδάγραν, ἡ ὁποία φέτος τόσον μὲ ἠνώχλησε καὶ μὲ ἐδάμασε, ὁποῦ σχεδὸν εἰς διάστημα μηνῶν πέντε μὲ ἐκράτησε κατὰ συνέχειαν εἰς τὸ στρῶμα καὶ ἕως τῆς σήμερον τὰ νεῦρα τῶν ποδῶν καὶ γονάτων μου δὲν ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὴν συνήθη νόσῳ. καὶ θαιμάζω πῶς ὡς τόσον ἡ βίασκανος τύχη δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ μοῦ δώσῃ ὀλίγην ἄνεσιν κἄν εἰς τοῦτο τὸ πάθος, ἄλλο δὲ ἀπὸ τὰς πολιτικὰς συνεχεῖς φροντίδας, αἱ ὁποῖαι δὲν λανθάνουσι τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα. δὲν ἔλειπεν ὁμοῦ ὁ πρὸς αὐτὴν ἐγκάρδιος ἔρωσ ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου, ἀλλὰ πάντοτε ἐνοπτριζόμενος τρόπον τινὰ εἰς τὴν ἀγγελομίμητον αὐτῆς διαγωγὴν ἐφαντάζουμουν νοητῶς τὸ σεβάσμιον αὐτῆς πρόσωπον καὶ ἐμακάριζα καὶ ἀληθῶς μακαρίζω σὲ τὸν ἐν Χριστῷ πατέρα μου καὶ Δεσπότην, ὁποῦ ἔφυγες ὅλας τὰς κοσμικὰς ματαίαις φροντίδας καὶ ἔφθασες εἰς τὸν εὐδιον λιμένα τῆς κατὰ Θεὸν ζωῆς καὶ πολιτείας καὶ ἐν εὐκολιάθελαις ἀπολαύσει εἰς τέλος καὶ τὴν οὐράνιον μακαριότητα, εἰς τὴν ὁποίαν εὐχομαι τῷ ἁγίῳ Θεῷ νὰ τὴν ἀξιώσῃ. Τώρα μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐνταῦθα εἰς Βέρροϊαν διατρίψαντος εἰς ταξειδί ἐν ἱερομονάχοις Κὺρ Γρηγορίου, τὸν ὁποῖον τὸν ἐσύστησε πρὸς με ἡ ὑμετέρα πατρότης, τότε κατ' ἀρχὰς δὲν ἔλειπε νὰ τὴν προσκυνήσω ἀφωσιούμενος τὸ πολὺ μου πρὸς αὐτὴν χρέος καὶ νὰ φανερώσω δι' ὀλιγοστίχου γράμματος τὴν πολλὴν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχω πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ λάβω, ἂν ὄρῃσῃ, πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. πρὸς δὲ τούτοις νὰ δηλοποιήσω, γνωρίζοντας ὅτι θέλει τὸ χαρῆ ὁσὰν τζιράκι της, ὅτι ὁ ρηθεὶς παπᾶ Γρηγόριος διατρίψας τοσοῦτον χρόνον εἰς Βέρροϊαν ἐπέρασε πολιτείαν καλὴν καὶ ἐφάνη ἀρεστὸς καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἐνταῦθα χριστιανούς, τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς τωρινούς καιροὺς εἶναι δυσκολώτατον νὰ τὸ φυλάξῃ καθ' ἕνας, ὁσὰν ὁποῦ αἱ ἀρέσκειαί τῶν πολλῶν καὶ αἱ γνῶμαι εἶνε διάφοροι. ἡ ἀγιώσύνη του ὁμοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐφύλαξεν καὶ δὲν ἔδωσε τινὸς καμμίαν αἰτίαν σκανδάλου νὰ

παραπονεθῆ. Καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν του κιλωσύνην, θαρρῶντας τάχα νὰ εὐφρογέτησιν καὶ ἄλλους ἔδωκε μερικά ἄσπρα εἰς μερικά χωρία διὰ νὰ κυβερνήσουν τὰς χρείας των, καὶ ὕστερον ἀκολουθῶντας αἱ σήμερον ἀνωμαλῖαι τοῦ καιροῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰ λάβῃ καὶ ἔμειναν χρεωστούμενα. καὶ τοῦτο τὸ ἐπαθὲ ἀπὸ τὴν συμπάθειαν ὁποῦ εἶχε καὶ ἔχει, θέλωντας τάχα νὰ δεῖξῃ πρὸς τοὺς χριστιανούς τὴν δυνατὴν βοήθειαν. Ἐλπίζω ὅμως εἰς τὸ ἔλεος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὅτι δὲν θέλει τὰ χάσει εἰς τέλος. τοῦτο οὐκ ὀλίγον τὸν ἐλύπησε. πλὴν ἐγὼ ὅσον τῆς δυνάμεώς μου τὸν παρηγόρησα, καὶ πάλιν δὲν θέλω τὸν ἀφήσει ἀβοήθητον ἕνα μὲν διὰ χάριν τῆς ὑμετέρας πανιερότητος, ἄλλο δὲ διὰ τὸ ἱερὸν μοναστήριον, καὶ τρίτον γνωρίζοντας ὅτι δὲν τὸ ἔκαμε μὲ ἄλλον σκοπὸν, παρὰ διὰ νὰ φανῆ βοηθὸς εἰς τοὺς χριστιανούς. Ὅθεν παρακαλῶ κατὰ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφὴν νὰ μὲ γνωρίξῃ ἕνα ὄλον οἰκεῖον καὶ νὰ μοὶ γράφῃ συχνὰ τὴν ποθειτὴν μοι αὐτῆς ὑγίαν καὶ νὰ μὲ προστάξῃ εἰς τὰ δυνατὰ καὶ θέλω τὸ ἔχει εἰς πολλὴν μου χαρὰν. ὁ δὲ τῶν ὄλων Θεὸς ὁ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀνωτέραν πάσης καὶ παντοίας ἐχθρικῆς ἐπηρείας καὶ περιστάσεως, καὶ τέλος νὰ τὴν ἀξιῶσιν τῆς οὐρανοῦ μακαριότητος.

αψλθ' Ἰανουαρίου η'

Ὁ κατ' ἀμφοτέρον ἐν Χριστῷ υἱὸς μὲν ταπεινός, ἀδελφὸς δὲ ἐλάχι-
στος τῆς ὑμετέρας πανιερότητος καὶ ὅλων εἰς τοὺς ὁρισμούς της ὑπήκοος

† Ὁ Βερροίας Ἰωακείμ

(Συνεχίζεται)

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ